

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Ficaj), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoj), „Agricola”, (Sebeșul-săseșc), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Armonia”, „Astra”, „Aurora”, „Aurora”, (Baia-mare), „Aurora”, „Bănățana”, „Banca Poporală” (Caransebeș), „Banca Poporală”, (Dej), „Banca Poporală”, (Arpașul-inf), „Bereșana”, „Berzovia”, „Bihoreană”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Buciumana”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Ficaj), „Cassa de pîstr.” (Mercuria), „Cassa de năstr.” (reuniune), (Săliște), „Câmpiana”, „Cârțișoreană”, „Ciocorana”, „Chiorana”, „Chiseteiana”, „Codreana”, „Comuna”, „Concordia”, (T.-Uzdin), „Cordiana”, „Coroana”, (Bistrița), „Coroana”, (Timișoara), „Corvineana”, „Creditul”, „Crisana”, „Cugiereana”, „Detunata”, „Doina”, „Drăganul”, „Dundreana”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Frăția”, „Frățietatea”, „Furnica”, „Geșeană”, „Gloria”, „Grănișterul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Insoțire de credit”, (Veștem), „Inst. de credit”, (Mehadia), „Inst. de credit”, (Gavosdia), „Isvorul”, (Sângeorgiu), „Isvorul”, (Sebeșul-inf), „Iulia”, „Jiana”, „Lăpușana”, „Ligediana”, „Lipovana”, „Luceafărul”, „Mărgineana”, „Mercur”, „Mielul”, „Minerva”, „Munteana”, (Cornăreva), „Murășana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Negoiul”, „Nera”, „Noiana”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Panciovana”, „Pătra”, „Plugarul”, (Cacova), „Plugarul”, (Săcedate), „Poporul”, (Lugoj), „Poporul”, (Săliște), „Torumbăceana”, „Progresul”, „Racoana”, „Reun. de împr. și păstrare”, (Iva-mare), „Riureana”, „Săcana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-săseșc), „Selăgeana”, „Sentinela”, „Șercădiana”, „Silvania”, „Somișșana”, „Someșana”, „Speranța”, (Hosman), „Sieveu”, „Târnavăceana”, „Tibleşana”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Vatra”, „Victoria”, „Viitorul”, „Voileana”, „Vlădeasa”, „Vulturul”, (Sănmărtin), „Vulturul”, (Tășnad), „Zărândeana”, „Zlăgnea”. „Zlăgnea”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 ateri.

Să ne organizăm pe terenul economic.

III. BCU Cluj / Central

Vom începe cu agricultura și economia de vite, trecând apoi la industrie și comerț și credem, că nu ne va fi greu să arătăm, că în general noi n'am făcut aproape nimic în mod sistematic spre a ajunge la o organizație economică și că aceea ce avem este numai un rezultat al întâmplării și mai ales o urmare a împrejurărilor independente de noi. Aproape tot ce avem ca conducere și disciplină, — foarte puțin — în viața noastră economică este ceva sporadic, fără legătură în timp și în spațiu și deci fără putere. De sine înțeles, că, constatând aceste lipsuri, nu ne trece prin gând a arunca toată vina asupra conducătorilor noștri din trecut și de acum și știm ce parte mare și însemnată a avut și are la toate acestea stăpânirea, de care am avut parte în țara aceasta dela început și până astăzi. Imprejurările politice, totdeauna vitrege nouă, ni-au fost o piedecă mare și continuă la strângerea rândurilor și organizarea noastră pe teren economic. Cele mai luminate minți ale noastre și personagiile noastre cele mai capabile au fost aproape neconținut înălțuite de frecări politice fără folos și abătute dela terenul economic. Au rămas aici prea puține forțe valoroase și cu acestea apoi mulțimea poporului dela sate. Cu aceasta suntem în clar, dar apoi nici noi n'am fost și nu suntem chiar fără nici o vină.

Ne ocupăm în parte covârșitoare cu agricultura și economia de vite de când ne-am pomenit, dar pentru aceea suntem și aici foarte departe de aceea ce se cheamă *modern* în acești rami de economie. Cultivători de pământ cu *studii speciale* despre agricultură la noi nu există, decât puțin. Dar nu există decât în măsură de tot neînsemnată nici chiar acei economi de pământ, cari preste tot să aibă o altă școală decât cea din sat, dacă le-a mai rămas ceva și din aceasta! Indrumătorii, respective aceea cari ar fi să fie indrumătorii poporului dela sate în cele ale economiei: preoții și dascălii noștri de regulă — oricât de mare bunăvoință ar avea — nu pot fi indrumători, deoarece adeseori nu știu nici ei mai mult, decât țărani simpli în ce privește cultivarea pământului, *pentru că n'au de unde ști.* În școală nu li-s'au dat cunoștințe de acestea și de regulă nici nu li-s'a atras măcar atențiunea într'un mod mai deosebit asupra misiunii ce-i așteaptă acasă, acolo „în parohie” în cele economice. În ce privește economia de vite stăm poate și mai rău. Noi purtăm greul și alții — străinii — trag folosul muncii noastre, schimbând și valorând — pe lângă ostenele neasemănat mai mici — produsele noastre.

În școlile noastre nu se dă nici o atențiune agriculturii și în special în școlile noastre populare și în seminariile de teologie și pedagogie încă nu s'a dat atențiunea cuvenită acestor rami de economie și îmbogățire națională. Școlile speciale de agricul-

tură, sau cel puțin cursuri practice regulate de agricultură la noi nu sunt. Reuniunile noastre de agricultură — laudă li-se cuvine și pentru ceea ce fac — nu pot face mult pentru că, având un caracter mai mult cultural și fiind conduse de regulă de ne-specialiști și în fine fiind membri lor conducători numai în mod indirect interesați la rezultatele lor *nu pot face mai mult*. Cu toate acestea măcar de ar fi peste tot locul în centrele noastre câte o asemenea reuniune, dar nu sunt!

„Asociațiunea“ cu conferențiarul ei economic — unul la poporul nostru întreg — încă nu va schimba mult lucrurile în spre bine! Conferențiar economic și îndrumător cu fapta în ale agriculturii să fie fiecare preot și învățător, după ce prin școale și-au câștigat cunoștințele trebuincioase teoretice și — în parte cel puțin — și practice. În școalele noastre populare, sau — dacă aici planul de învățământ n'ar permite aceasta — în școalele de adulți, precum și mai ales în școalele de pedagogie și teologie să se pună deosebit pond pe studiul agriculturii și eventual, în timpul feriiilor de vară să se institue cursuri practice în legătură și pentru elevii acestor școale. Aceasta se fie baza dezvoltării viitoare a agriculturii la noi, dar pentru aceea să nu se abandoneze nici căile, pe cari s'a muncit până acum pentru ajungerea aceluiaș scop. Prelegerile economice, expozițiile, etc., să fie și pe viitor puse în serviciul cauzei și formarea de reuniuni agricole să fie încurajată preste tot locul.

În ce privește industria, organizarea noastră este încă poate și mai nelămurită. Este principiu la noi Românii de aici, că orice manifestare pe orice teren, numai până atunci ne interesează până când ea poartă caracterul național și privim ca străină de poporul nostru, orice mișcare socială, culturală sau economică, condusă și susținută de frați de ai noștri, dar care nu poartă pecetea dragostii de neam. Poate este o slăbiciune a noastră aceasta, dar atunci este o slăbiciune generală a popoarelor, căci orice popor mai de seamă o are!

Amintim acest moment, pentru că este de mare interes la aprecierea stărilor noastre în ce privește industria multă-puțină, pe care o avem. E cunoscut, că industria și comerțul sunt acele ocupațiuni economice, cari sunt mai acomodate să rupă orice granițe între neamuri și state și tind la nivelarea și chiar ștergerea oricăror alte deosebiri decât cele materiale între oameni. Mai ales la popoare mai înapoiate în cultură acești doi rami ai economiei produc ade-

seori încurcături mari, destrămându-le ca neamuri și angajându-le la lupte economice interne. Taberile acestea de luptă se formează apoi de regulă fără considerare de neam și limbă, ci numai după cum dictează interesele pur materiale. Munca noastră de azi se mărginește în ce privește industria mică — mare nu putem zice că avem — în mare parte la aceea, că ne nizuim să ținem în cadrele neamului pe aceia dintre meseriașii noștri, cari au ajuns la ceva și cari stau pare-că în tot momentul gata să fie înghițiți cu totul de străini și să rămânem astfel și fără acest început modest de classă de mijloc între domnii și țărani noștri. Cele câteva reuniuni de meseriași, pe cari le avem — și e bine că le avem și pe acestea puțin — cam atâta pot face. Puținora le mai rămâne timpul, ca să ducă cu un pas mai înainte meseriile și va mai trece încă multă vreme până când în loc de mai numai producțiuni muzicale etc. (bune sunt și acestea nu-i vorbă) date de meseriașii noștri, vom avea prin toate centrele noastre mari și mici și chiar prin sate meseriașii noștri destui și ireproșabili. La noi nu s'a găsit încă jertfitorul generos — deși Mihail Stroescu, care a făcut frumoasa fundațiune la meseriașii din Brașov încă e al nostru — care să vadă de ce folos ne poate fi nouă o classă puternică de meseriași și să *înlătore prin o fundațiune* potrivită o mare piedecă la formarea acestei clase: *sărăcia*. Dar așa cum sunt reuniunile noastre de meseriași, ne pare bine că le avem, iar acolo unde nu sunt — și multe sunt locurile acestea — de ce nu se îngrijesc conducătorii noștri, ca să se facă!

Cât privește comerțul, în general se potrivesc cele zise referitor la industrie, iar în special adăugăm, că aici — afară de instituția băncilor noastre — nu avem, putem zice, chiar nimic ca organizare. O singură societate pentru promovarea comerțului avem — pe cât știm — în Brașov și și aceea arată că muncește mai mult în „*procesele verbale*“ decât în faptă — fără supărare! Și acum ajungem la băncile noastre a căror organizare adeseori o amintim, accentuând *anume* că o avem. Băncile noastre — e drept — formează o rețea de societăți comerciale, cari mai toate stau pe aceleași baze și având aceleași scopuri „*ajutorarea poporului și creșterea lui în spirit economic*“ etc. etc., — cum zic statutele lor. Ele stau în mare parte în legătură unele cu altele prin firea lucrului, sprijinindu-se reciproc. Stau însă în special în legătură, fiind cele mai multe dintre ele membrii la însoțirea „Solidari-

tatea" care desăvârșește organizația băncilor prin menirea și cercul său de activitate. Am avea dar într'adevăr — ca formă — o destul de completă organizare în ce privește băncile, organizare ale cărei efecte ar putea fi simțite — în bine se înțelege — în toți rami de ocupațiune ai vieții noastre economice. Și de ce n'ar fi așa?

În jurul băncilor noastre sunt grupați astăzi cei mai de seamă oameni pe cari îi avem noi. Ce n'ar putea face aceștia pentru progresul nostru pe teren economic, folosindu-se de formele date ale organizării băncilor noastre? Ne place să accentuăm adeseori, că institutele noastre de bani, nu sunt simple afaceri de câștig, ci ele îndeplinesc și anumite misiuni umanitare și culturale la poporul sărac și lipsit în toate privințele și nu tragem în general la îndoială această însușire a băncilor noastre. Dar ea nu se manifestează în măsura, în care s'ar conveni și în care se simte lipsa de ea. Băncile noastre, nu toate încurajează în mod conștuit și pronunțat alți rami de producțiune la poporul nostru, ca industria și comerțul propriu zis, ci multe din ele se mulțămesc să-și vadă de treburile lor, strict dictate de firea lor ca institute de economii și împrumut. Cei-ce sunt la conducerea lor: direcțiunea și comitetul de supraveghiere, ca privați își dau de regulă și mai puțină osteneală — onoare excepțiilor — să cunoască lipsele noastre pe teren economic și să le saneze prin influința lor ca oameni privați și conducători de bancă. Să ni se ierte această acuză, care — repetăm — cu excepțiunile convenite, privește pe foarte mulți dintre conducătorii băncilor noastre și azi aproape singurii conducători și îndrumători firești ai vieții noastre economice în general.

Ca semn, că nici chiar des accentuata organizare a băncilor noastre nu se validează, cum ar trebui și cum formele date i-ar îngădui, servească d. e. faptul, că băncile noastre cu toată rețeaua lor puternică nu sunt în stare să facă imposibilă nici astăzi înființarea de alte și alte bănci hibride și nereclamate de trebuințe reale la poporul nostru. Iar ca dovadă de puținul interes, pe care-l au conducătorii noștri financiari-economiști de azi — conducători după ocupațiunea și legăturile lor — pentru interesele generale ale poporului nostru pe terenul economic, aducem împrejurarea, că la noi nu se știe, respective nu-și ia nimeni osteneala a discuta o chestiune economică oricât de importantă ar fi; aceiași câțiva muncitori îi găsim încercând să trezească în

scris sau cu vorba interes pentru cutare sau cutare chestiune economică de valoare generală pentru poporul nostru.

Foile noastre de specialitate puține câte le avem nu sunt sprijinite după cuviință nici în privința materială și nici în cea morală. Din atâția și atâția, cari se pretind conducători și îndrumători economici, cât de puțini se arată măcar și numai cu cuvântul ca atare, discutând lipsurile noastre și dând soluțiuni și directive nouă în viața noastră economică.

Am arătat în cele de mai sus pe scurt aceea ce avem și mai ales aceea ce ne lipsește încă în organizația noastră economică așa de necesară și apelăm la toți factorii mai de seamă și cu influință la poporul nostru, să caute a umplea golul, care să simte în această organizare, căci e timpul să nu mai orbecăm în cele economice și să avem un program bine stabilit de muncă și *puterea de a-l executa*.

Mișcarea cooperativă în România.

Unul dintre cele mai importante și mai complete rapoarte prezentate ultimului congres cooperativ internațional ținut la începutul lunii trecute în Hamburg a fost raportul asupra *mișcării cooperative în România*, prezentat în limba franceză de dl *I. G. Duca*, deputat și membru în consiliul de administrațiune al „Cassei centrale a băncilor populare și cooperativeelor sătești”, totodată delegat al acestei casse la congres.

Iată în întregime raportul dlui Duca, cuprinzând informații foarte interesante și instructive și pentru noi asupra mersului și situației actuale a băncilor populare și în general a mișcării cooperative în România.

„Dela ultimul congres din Cremona (1907), mișcarea cooperativă rurală, a făcut în România progrese, pe care le înregistrăm cu mândrie.

Se știe, că cooperațiunea s'a manifestat în țara noastră mai cu seamă sub două forme: sub forma societăților cooperative de credit (băncilor populare) și sub aceea a societăților cooperative rurale pentru arendarea pământului (obște).

Pentru ca cineva să-și dea seamă despre avântul mișcării cooperative, trebuie să urmărească progresele îndeplinite în acești din urmă trei ani de băncile populare și obștiile. Cooperațiunea a luat și alte forme, ca acelea a cooperativeelor de consumațiune și producțiune, dar ne găsim aci mai curând în fața unor experiențe izolate, mai mult sau mai puțin reușite, decât în fața unei mișcări adevărate și puternice. De aceea vom insista aci mai ales asupra dezvoltării băncilor populare și obștiilor.

Băncile Populare.

Să lăsăm să vorbească cifrele.

Cifrele de mai jos arată progresele realizate de băncile populare în România dela congresul din Cremona până astăzi:

Numărul băncilor		Capital subscris		Capital întreg vărsat	
(Cremona) 31 Dec. 1906	La 31 Dec. 1909	(Cremona) 31 Dec. 1906	La 31 Dec. 1909	(Cremona) 31 Dec. 1906	La 31 Dec. 1909
		Lei	Lei	Lei	Lei
2,021	2,543	20.350,895	42.775,312	18.509,519	49.034,211

Numărul membrilor băncilor populare la 31 Decembrie 1906 era 240,253.

Numărul membrilor băncilor populare la 31 Decembrie 1909 de 402,938, capitalul subscris s'a cifrat cu K 42.775 312; capitalul întreg vărsat cu K 49.034,211, iar depozitele libere cu K 7.910,578.

Dela crearea sa, Casa Băncilor populare și cooperativele rurale a acordat băncilor populare următoarele împrumuturi:

Anul	CREDITE PE TRATE		CREDITE IN CONT-CURRENT	
	Numărul băncilor	Valoarea	Numărul băncilor	Valoarea
		Lei		Lei
1905	265	686,943-57	—	—
1906	483	1.670,588-45	—	—
1907	607	2.554,692-43	32	274,713-88
1908	1027	4.534,968-82	81	748,624-93
1909	1340	5.835,690-45	117	1.238,274-56

Capitalul vărsat al băncilor populare la 31 Decembrie 1909 în sumă de K 49.034,211, aparține la 402,938 membri.

Membrii consiliilor de administrație au vărsat un capital de Lei 7.973,580-35 sau 16-26%

Membrii comis. de control (censori) „ 3.015,741-00 „ 6-15%

Alți membri ai băncilor „ 38.044.889-04 „ 77-59%

Total Lei 49.034,211-38 sau 100%

Împrumuturile acordate de cele 2,543 bănci populare se urcau la 1 Decembrie 1909 la suma de lei 66.592,504-95.

Aceste împrumuturi erau astfel repartizate:

Impr. dela	1— 50 lei la	Societ. și nesociet.		Lei	sau	%
		p.	p.			
„	50— 100	141,356	185,600	5.534,231-85	8-27%	
„	100— 500	194,809	34,941,960-25	14.882,071-95	22-35%	
„	500—1000	9,841	5,568,263-75	34.941,960-25	52-49%	
„	1000 și mai dep.	2,808	5,655,977-75	5.655,977-75	8-35%	
				66.592,504-85	8-54%	
				Total	534,504 p.	66.592,504-85 sau 100%

Societarii dețin 45.534,221-88 sau 68-34%

Nesocietarii dețin 21.058.282-97 „ 31-66%

Total 66.592,594-85 sau 100%

Împrumuturile au fost acordate:

Pe trate pentru suma de Lei 15.658,627-20 sau 23-51%

Pe trate chiragrafare cu garanți pentru suma de „ 36.592,408-02 „ 39-93%

Pe gajuri consistând în vite și mașini agricole, cari conform unei legi speciale rămân în posesiunea debitorilor pentru suma de „ 24.341,460-63 „ 36-56%

Total . Lei 66.592,504-85 sau 100%

Aceste împrumuturi au fost acordate pentru scopurile următoare:

	Societari și nesocietari	Lei	
Pentru cumpărarea de produse de consumațiune la	177,217	15.886,180-49	sau 23-85%
Pentru cumpărarea de vite și mașini agricole la	181,543	22.271,346-18	„ 33-44%
Pentru arendări de pământuri și lucrări agricole la	51,033	7.763,856-39	„ 11-66%
Pentru cumpărări de pământuri la	53,553	10.316,275-38	„ 15-49%
Pentru diverse trebuințe la	68,158	10.354,846-71	„ 15-56%

Total la 534,504 pentru 66.592,504-85 sau 100%

Depozitele libere la băncile populare la 31 Decembrie 1909 aparțineau:

Dep. dela	1— 50 lei p. lei	21,239 dep.	5-11%
„	50— 100	6,962	6-91%
„	100— 200	7,209	13-81%
„	200— 500	6,063	23-32%
„	500—1000	2,014	16-31%
„	1000—2000	857	14-08%
„	2000—5000	500	20-46%

Total 7.910,578-79 la 44,851 dep. sau 100%

Membrii băncilor populare la 31 Decembrie 1909 se repartizează în modul următor după profesiunea lor:

Cultivatori, proprietari de pământ	296,760
Cultivatori neproprietari	69,649
Comercianți	7,304
Meseriași	7,977
Învățători	4,354
Preoți	3,593
Alte profesii	13,292

Total 402,938

Aceste cifre sunt pentru noi cu atât mai îmbucurătoare, cu cât țara noastră nu a avut în acești ultimi trei ani, recolte bune, astfel că nu ne găsim în fața unei situații excepționale, ci a unei dezvoltări, pe care o putem considera ca o creștere medie și constantă a cooperativele noastre de credit; cum am avut onoarea de a spune la congresul din Budapesta și la acela din Cremona, noi nu ascundem cătuș de puțin imperfecțiunile băncilor noastre populare.

Știm că mai sunt încă progrese mari de realizat, atât din punctul de vedere al educației cooperative a membrilor, cât și din punctul de vedere al organizării băncilor rurale, a capitalurilor, micșorarea dobânzii, care atinge încă 10% etc. Dar aceste sunt perfecționări, ce se vor produce cu timpul.

Cu o supraveghere serioasă din partea casei centrale sperăm că se va ajunge, într'un termen destul de apropiat, la învingerea tuturor dificultății și la obținerea rezultatelor pe cari suntem în drept de a le aștepta dela aceste instituțiuni de credit popular rural.

Societățile cooperative de arendare (Obștii).

Progresul acestei societăți ese încă și mai mult la iveală. Cifrele următoare ne arată progresele realizate de asociațiile rurale de arendare, dela Congresul din Cremona până astăzi:

Numărul asociațiilor de arendare		Supr. domeniilor luate în expl. de asociații		Suma anuală plătită pentru arendare		Numărul membrilor asociațiilor	
(Cremona) 31 Dec. 1906	La 31 Decembrie 1909	(Cremona) 31 Dec. 1906	La 31 Dec 1909	(Cremona) 31 Dec. 1906	La 31 Dec. 1909	(Cremona) 31 Dec. 1906	La 31 Dec. 1909
		Hect.	Hect.	Lei	Lei		
68	275	54,681	190,521	1,611,428	5,574,531	—	36,075

Tabloul următor ne va arăta dezvoltarea asociațiilor rurale de arândă, an cu an:

Anul	Nr. asociațiilor fondate în cursul anului	Nrul total al asociațiilor existente	Suprafața domeiniilor luate în exploatare de asociații		Suma anuală plătită pentru arendări	Capital vărsat de asociați	Membrii
			Hectare	Lei			
1903	8	8	4,940	91,785.69	—	—	—
1904	8	16	10,557	256,025.49	—	—	—
1905	21	37	30,358	626,144.08	—	—	—
1906	31	68	54,681	1,611,428.34	—	—	—
1907	35	103	73,344	2,133,822.78	409,258.51	11,118	—
1908	69	172	133,227	3,628,062.02	852,163.59	23,336	—
1909	103	275	190,521	5,574,531.26	1,286,524.21	36,071	—

Preturile de arândă anuală plătite de obștii, pe hectar, erau la 31 Decembrie 1909 de:

Maximum	lei 95.73
Minimum	" 4.44
Mijlocie generală	35.96

Suprafețele loturilor date membrilor pentru cultivare erau la 31 Decembrie 1909 de:

Maximum	10 — hectare
Minimum	1 — "
Mijlocie generală	3.29 "

Cea mai mare asociație dearendare la 31 Decembrie 1909 numără 1260 membrii și țineă prin contract un domeniu al Statului cu o suprafață de 5000 hectare, pentru care această obște plăteă lei 170,720 anual.

Asociațiunile au consemnat proprietarilor pentru plata contractului, ca garanție:

In 1907	Lei 425,197.89
" 1908	" 902,488.49
" 1909	" 1,299,417.92

Spre a face față angajamentelor, asociațiile au contractat împrumuturile următoare, direct către Casa centrală sau prin intermediul băncilor populare:

Anul	Împrumuturi	Rambursate în același an	Rest la sfârșitul anului sau %
1907	583,876.41	292,073.76	191,803.65 = 32%
1908	1,657,775.56	1,018,785.49	639,990.07 = 38.5%
1909	1,969,384.96	1,134,610.94	834,774.02 = 42.38%

Aceste progrese se explică prin mai multe cauze. În primul rând, obștile s'au născut dintr'o trebuință resimțită într'un mod foarte puternic de populația noastră rurală, aceea de a reduce numărul arendașilor cari, prin mecanismul vieții noastre agricole, erau mai mult colectori de impozite de cât agricultori veritabili.

În al doilea rând, după răscoalele agrare din 1907, legislatorul a văzut în aceste asociațiuni cooperative unul din mijloacele cele mai eficace apte a rezolva într'un mod pacinic conflictele existente între marele proprietar și țărani cultivatori; de aceea am incurajat prin toate mijloacele dezvoltarea lor.

La 10 Aprilie 1910 s'a votat o lege prin care domeniile aparținând Statului și la toate așezămintele de binefacere sau de educație națională nu vor putea fi arendate în viitor decât la obștii. Obștia este exclusivă numai într'un singur caz! când după o anchetă presidată de agenții Casei Centrale s'a dovedit că țărani din localitate sunt în absolută imposibilitate de a alcătui o societate cooperativă durabilă. Cum domeniul Statului și al acestor diferite așezămintele este foarte considerabil, este ușor de înțeles ce avânt au luat obștile dintr'o zi într'alta, ca să zicem așa. Fără a socoti că, văzând încrederea ce Statul acorda acestor cooperative, mulți din proprietarii până atunci nehotărâți sau neîncredători către ele au imitat exemplul

său și arendat de asemenea pământurile lor țărănilor. Când, acum 4 sau 5 ani s'au alcătuit primele societăți cooperative pentru arendarea moșiilor, aceste societăți erau considerate ca având într'un mod vag un caracter revoluționar. Astăzi cei mai fricoși s'au liniștiți, și fiecare se întrece spre a incuraja o mișcare pe care toți sunt unanimi de a o recunoaște ca binefacătoare. De altfel trebuie să mărturisim că din prima zi proprietarii nu s'au căit de încrederea ce le-au acordat.

În toate părțile și fără excepție, aceste asociațiuni au făcut față la toate angajamentele lor în modul cel mai scrupulos. Nimeni nu poate exprima cel mai mic regret, că și-a încredințat proprietatea în mâinile lor. Nu voi insista aici asupra organizării acestor așezămintele. Am mai vorbit de ele cu ocazia congresului din Cremona. Se știe că tipul ce l'au adoptat în România este acela pe care se arată în Italia sub numele de „affitanze divisa“.

Membrii, cari ar dori să cunoască cele mai mici detalii ale organizațiunii lor, pot consulta statutele-tip pe care le-am tradus și împărțit cu această ocaziune. Ținem de a face cunoscute aceste statute, cu atât mai mult, cu cât legislatorul a introdus de curând niște modificări în legea, care conduce această materie.

Printr'o lege votată la 14 Aprilie 1910, obștia a devenit în legislațiunea română un tip de societate specială, care nu intră în nici unul din tipurile societăților cooperative cunoscute până astăzi. Legislatorul a inspirat din realitatea lucrurilor. El a considerat societatea ca eșind din trebuințele însăși ale populațiunii noastre și i-a dat o consacrare legală, ceva mai mult, s'au simplificat formalitățile de constituire și s'a conferit Casei centrale puterea necesară spre a călăuzi aceste societăți pe drumul progresului. Puterile de cari dispune Casa centrală, dreptul de control, dreptul de a numi un agronom, care conduce exploatarea din punctul de vedere agricol, de câte ori obștia este debitoare sa — pot să pară exagerate la toți aceia, cari locuitori ai țării cu civilizație veche, sunt obicinuiți de a vedea în libertatea cea mai absolută, singura garanție a unui progres real. Dar nu trebuie să uităm că într'o țară tânără și în plină deșteptare ca în țara noastră, inițiativele colective ca și cele individuale au mai înainte de toate trebuință de sfaturi și de lumină. De aceea această tutelă a Casei centrale are mai ales un caracter educativ.

Ceea ce noi urmărim în primul rând prin controlul nostru este de a face educațiunea agricolă a populației rurale, de a ridica nivelul micii agriculturii, care este încă așa de rudimentară, de a face să pătrundă până în satele cele mai îndepărtate câte puțin din această știință agricolă, fără care nu s'ar putea ajunge la un progres adevărat în economia națională.

Agronomul este pentru noi mai mult un agent de civilizație decât de supraveghere și considerăm Casa centrală mai mult ca o școală mare, decât ca un așezământ rigid și sever de control.

Intinderea, ce a luat mișcarea obștilor a atins astfiet de proporțiuni în cât se poate spune fără exagerare că ele formează un factor de primul rang în organizația economică și agricolă a României actuale.

Dacă ne-am întins mai mult asupra acestui subiect este că avem convingerea fermă, că această formă a cooperatiunii n'a luat nicăiri o astfel de

importantă, și pentru acest motiv cel puțin merită să atragă atenția tuturor cooperativelor.*)

* * *

Grija adevărului ne obligă de a mărturisi, că societățile cooperative de consum nu dau rezultate satisfăcătoare. Dacă Casa centrală nu a făcut tot, ceea ce ar fi putut sau ar fi trebuit să facă spre a înlesni aprovizionarea lor, care lasă mult de dorit, nu este însă mai puțin adevărat că defectul principal al organizării lor, stă în lipsa unui personal pregătit în deajuns și care nu s'ar putea obține în câțiva ani.

Statistica este cu toate acestea încurajatoare chiar pentru cooperativele de consum, dar ceea ce ne interesează este ceea ce se ascunde în dosul acestor cifre, și după cum am zis mai sus, rezultatele obținute lasă, de altfel foarte mult de dorit.

Casa centrală conștientă de dificultățile pe cari această formă a cooperativității întâmpină prin forța împrejurărilor, nu contribuie decât cu băgare de seamă de dezvoltarea lor.

Cooperativele la 31 Decembrie 1909:

Num.	Capit. subscris lei	Capit. vărsat lei	Membrii	Vânzări anuale lei
186	1.227,899-30	894,701-29	7,903	4.106,841-89

În sfârșit, noi găsim la 31 Decembrie 1909 încă formele următoare ale societăților cooperative:

	No.	Cap. subsc. lei	Cap. vărsat lei	Membr.
Societăți de temperanță	60	286,977-10	188-600,12	2,349
„ pentru exploatare de păduri	40	487,166-50	333,191-39	1,666
Lăptării	8	21,076—	10,289-89	272
Brutării	15	95,661—	46,623-41	769
Cooperative pentru cultura legumelor.	11	50,653—	41,527-08	204
Soc. pentru cumpărarea și expl. de mașini agric.	11	94,541—	39,777-97	438
Diverse cooperative.	17	—	—	—

Mai mult, printr'o lege votată la 19 Decembrie 1909 meseriașii din orașe au obținut de asemenea dreptul de a constitui bănci populare și societăți cooperative, cari beneficiază în toate punctele de aceeași avantajii ca băncile și cooperativele rurale.

Casa Centrală are deopotrivă dreptul de control asupra acestor societăți și ea este autorizată de a le veni în ajutor prin împrumuturi.

Cum această lege a fost votată de curând, puține din astfel de societăți au putut să se constituie până astăzi.

Considerată în total, această mișcare probează o ardoare frumoasă cooperativă. Centrul este banca populară; dar împrejurul ei se nasc și se grupează toate celelalte feluri de societăți cooperative.

Populația rurală se obișnuiește astfel puțin câte puțin de a căuta în cooperativitate soluțiunea tuturor preocupărilor sale economice, și țara noastră îi datorează deja o viață nouă la țară, o viață plină de intensitate în prezent și de speranță pentru viitor*.

*) În o conversație particulară în Hamburg cu redactorul revistei noastre fostul ministru de agricultură ungar dl György Endre s'a exprimat foarte elogios asupra cooperativelor de arendare (Obștii) din România. Astfel de cooperative — zicea — ar fi o mare necesitate și binefacere și în Ungaria, pentru a scăpa poporul țaran de marii arendași evrei exploataatori.

Noul împrumut ungar.

După încercările neisbutite de a contracta noul împrumut ungar de K 560 milioane în Franța, ministrul de finanțe Lukács a reușit în fine să plaseze acest împrumut la consorțiul Rothschild, în care au intrat ca membrii noi și „Cassa de păstrare poștală“, „Banca comercială ungară pestană“ și alte câteva bănci puternice din Budapesta și Viena.

Din suma de K 500 milioane grupa Rothschild primește 75% „fix“, iar 25% pe calea opțiunii.

Împrumutul însuș se împarte în două părți. Se vor emite nominal 250 milioane Coroane bonuri de tezaur r. u. cu dobândă de 4.5% și nominal 250 milioane Coroane rentă ungară în coroane cu 4%.

Bonurile de tezaur au o dobândă de 4.5% și se vor retrage din circulație după 3 ani. Cursul de emisiune este 98 pentru nominal K 100. Cu acest curs s'a făcut și emisiunea din 1909. Ministrul de finanțe și-a rezervat dreptul de a putea anunța aceste bonuri în anul al 3-lea, oricând pe 3 luni, prin ceea ce i-se dă guvernului posibilitatea de a rescumpăra bonurile de tezaur atunci, când momentul i-se va părea mai oportun.

Renta în Coroane în sumă de K 250 milioane are o dobândă de 4% și cursul de emisiune este de 90 pentru nominal K 100, un curs destul de nefavorabil, pe care însă guvernul a trebuit să-l accepte și cu considerare la cursul actual al rentei ungare (91.50) și la situația momentană a pieței internaționale de bani. De altcuntru guvernul participă și la o parte a câștigului realizat preste un anumit curs.

Noua rentă, deși este o rentă în Coroane, totuși se emite și în valută străină resp. se indică valoarea nominală pe titlul și în valute străine. Prin aceasta guvernul a luat asupra-și obligamentul de a plăti cupoanele scadente corăspunzător valutei străine — în aur. Forma aceasta puțin obișnuită până acum la emisiuni, a trebuit adoptată, pentru a înlesni placarea rentei în străinătate. Pentru K 480 s'au calculat prin paritate 408 marce, 504 franci, resp. 20 funți sterling. O daună ar putea rezulta pentru țară din răscumpărarea cupoanelor în aur numai, dacă cursurile de valute fluctuațiunii — ar crește, ceea ce este puțin probabil, că va urma în viitorul apropiat.

Efectiv vor rezulta din împrumutul de K 500 mil. K 467.5 milioane și anume K 250 mil. bonuri de tezaur à 98% = 245 mil. și 250 mil. rentă în coroane à rotund 90%, minus 1% dare de timbru, K 222.5 milioane.

Bonurile de tezaur se vor emite la începutul lui Decembrie, pe când renta rămâne deocamdată în posesiunea grupului Rothschild, pentru a o pune în circulație în cursul anului viitor, când momentul va fi oportun.

Din împrumut se vor răscumpăra în prima linie bonurile de tezaur aflătoare acum în circulație în sumă de 215 milioane și se va replăti avansul de cont-curent de K 100 milioane.

Restul de K 152 milioane se va întrebuința pentru realizarea programului de investițiune din a. tr. și dotarea caselor statului, anume se vor investi K 6.3 mil. pentru lărgirea rețelei căilor ferate de stat, K 28.2 mil. pentru mijloace de comunicațiune nouă și echiparea căilor ferate, iar K 23.5 mil. pentru diferite clădiri de ale statului. Total deci K 78 mil., rămânând pentru dotarea caselor statului K 74 milioane.

Centrala însoțirilor săsești sistem Raiffeisen.

La 5 crt. și-a ținut adunarea generală ordinară centrala însoțirilor săsești sistem Raiffeisen în Sibiu, care funcționează sub firma „Verband Raiffeisenischer Genossenschaften A. G.” (Asociația însoțirilor sistem Raiffeisen ca însoțire).

Adunarea a fost foarte cercetată, căci în anul acesta s'au implinit 25 de ani de când s'au înființat primele însoțiri de credit săsești Raiffeisen la compatrioții noștri Sași, la cari aceste însoțiri funcționează cu rezultate foarte multămitoare.

Meritul de a fi inițiat înființarea primelor însoțiri de credit Raiffeisen între Sași îi revine dlui *Dr. Karl Wolff*, directorul „Casei de păstrare sibiene”, care de un pătrar de veac conduce cu un zel și o abnegațiune rară întreaga mișcare cooperativă a connaționaliilor săi, având totodată și satisfacția de a putea vedea și a se putea bucura de roadele binefăcătoare, ce creațiunea sa a adus populațiunii rurale săsești.

Dela comemorarea sgomotoasă a aniversării de 25 de ani dela înființarea primei însoțiri săsești conducătorii centralei au abstat; au editat însă un raport festiv, care în cuvinte, în cifre și în chipuri arată desvoltarea externă și viața internă a însoțirilor raiffeiseniane săsești. Sperăm că vom avea încă prilej a face spicuiuri din acest raport festiv, dar și până atunci extragem următoarele date din raportul direcțiunii asupra anului 1909/1910:

Numărul însoțirilor este azi de 163 cu 12,690 membrii; în anul 1909/910 s'au înființat și intrat în centrală 15 însoțiri noi. Socoteli au prezentat asupra anului de gestiune 1909 144 de însoțiri. Conform acestor socoteli suma totală a depozitelor spre fructificare, administrate de însoțirile săsești se cifrează cu K 7.455,224—, Rezervele cu K 676,028 —, și Realitățile cu K 1.167 258. Imprumuturile dela „Hermannstädter allgemeine Sparcassa”, care alimentează exclusiv trebuințele de credit ale însoțirilor s'au urcat la K 2.457,230, iar imprumuturile acordate de însoțiri la membrii la K 9.269,343.

În cadrele însoțirilor de credit Raiffeisen funcționează și 4 însoțiri pentru asigurarea vitelor. Însoțiri de consum s'au înființat în anul ultim 5, numărul lor este de 42 cu 3,144 membrii. Dintre însoțirile de consum săsești au prezentat socoteli asupra anului 1909 35, cari toate au încheiat anul de gestiune cu profit. Toate laolaltă au realizat un profit de K 8561, iar rezervele lor se cifrează cu K 16,989.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 7 Octomvrie 1910.

Situația pieții financiare internaționale pare că începe a fi iarăș mai liniștită. Banca engleză și-a asigurat prin urcarea premiei asupra aurului o parte considerabilă din aurul sosit în săptămâna aceasta din Țara Cap. De altcum Banca Engleză a urcat în 29 tr. discontul dela 3 la 4%. Discontul particular notează în London $3\frac{11}{16}\%$.

O ameliorare îmbucurătoare se semnaleză și din Berlin, unde cererile de ultimo la Bancă s'au urcat la 561 milioane M., iar aurul a scăzut cu 128.2 milioane K, astfel încât Banca imperială ajunsese în săptămâna ultimă din Septemvrie dela 55.7 milioane M. bilete libere de dare, cu 608.4 milioane M. în dare. Cererile neobiceinuit de mari la ultimo au fost provocate în parte de temeri exagerate cu privire la desvoltarea pieții în viitorul apropiat. În prezent discontul particular notează în Berlin $3\frac{3}{4}\%$ și banii de zi $3\frac{1}{2}\%$.

Banca Austro-Ungară încă fost asediată cu cereri de ultimo. Singur escontul a crescut cu 180 milioane K, circulațiunea de bilete cu 169 milioane, ajungând la 2,320 milioane K, din cari 232.7 milioane sub dare. Discontul particular notează și acum 4% în Viena, deci de o ameliorare esențială la noi nu poate fi vorba, din contră teama de urcare a discontului pare tot mai motivată.

CRONICA.

Necrolog. *Zorovavel Perhaiția*, preot în Gichisul-de-jos, membru în direcțiunea institutului de credit „Banca Poporală” din Deș, a încetat din vieță în 5 Octomvrie n. 1910.

Răscumpărarea bancnotelor à fl. 100. Bancnotele à fl. 100—, purtând data de 1 Mai 1880, retrase din circulație conform publicațiunii Băncii Austro-Ungare dela 6 Octomvrie 1902, *se mai pot schimbă* la Centralele și filialele băncii *numai până la 31 Octomvrie a. c.* După acest termen înceată ori-ce obligament al Băncii Austro-Ungare de a răscumpără sau schimbă aceste bancnote.

Berea în România. Au lucrat în România, în anul financiar 1908—1909 17 fabrici de bere.

S'a fabricat un total de 210,606 hectolitri de bere, la care adăugându-se și cantitatea rămasă din anul trecut, găsim un total de 250,980 hectolitri.

Din 210,606 hectolitri s'au consumat în 1908—1909 numai 186 de mii hectolitri. Taxele încassate de Stat pentru berea pusă în consumațiune au fost de 2.790,902 lei, adecă o sporire de 213.639 lei față cu un an mai înainte. Acum 30 de ani un locuitor consuma în mijlociu 02 litri, în 1908—1909 găsim însă 2 litri 70 ctl. de cap. de locuitor.

Rectificare. La punctul 3 al ordinei de zi din „Convocarea” institutului „Luncana” din Marghit a, publicată între inserțiunile numărului nostru ultim este a se adăugă și § 46, care asemenea se va modifica deodată cu §§ 32, 36,48 și 50 din statute.

Sumar.

Să ne organizăm pe terenul economic. — Mișcarea cooperativă în România. — Noul imprumut ungar. — Centrala însoțirilor săsești sistem Raiffeisen. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Cronică*: Necrolog, Răscumpărarea banenotelor à fl. 100, Berea în România, Rectificare.

„**CODREANA**“, institut de credit și econ. în Băsești.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și economii „*Codreana*“, societate pe acții în Băsești, publică concurs pentru ocuparea

a) unui post de **funcționar** cu salariu anual începător de K 1200 și

b) unui post de **practicant** cu salariu anual începător de K 800 plătit în rate lunare anticipative.

Dela reflectanți se recere:

Absolvarea unei școli comerciale superioare.

Acei reflectanți cari au praxă de bancă și posed pe lângă limba română și limbile maghiară și germană vor fi preferiți.

Reflectanții vor primi augmentare de salariu, oficialii vor fi împărțiți și de tantiema statutară, stabilită din partea adunării generale.

După serviciu de un an vor fi definitivati.

Prezentarea în persoană înainte de alegere va fi bine primită.

Ofertele provăzute cu atestate în original sau legalizate sunt a se adresa până la 15 Octombrie a. c. la direcțiunea institutului, iar posturile sunt a se ocupa imediat după alegere sau până exclusiv la 1 Nov.

Băsești, la 24 Septembrie 1910.

Nr. 166 [2-3]

Direcțiunea.

„**CRÎȘANA**“, institut de credit și economii în Brad.

CONCURS.

„*Crîșana*“, institut de credit și de economii din Brad, publică concurs pentru ocuparea unui post de **practicant** la filiala sa din *Hălmașiu* (Nagyhalmagy).

Salariu K 840 anual și tantiema statutară.

Dela recurenți să cere să fi absolvat o școală superioară de comerț cu examen de maturitate. Cei cari, afară de limba română, posed și limba maghiară și germană, vor fi preferiți. Tot asemenea și cei cu praxă.

Cererile provăzute cu atestatele în original sau copie legalizată au să se înainteze până cel mult în 10 Octombrie n. 1910.

Postul va trebui ocupat imediat după alegere.

Brad, 15 Septembrie n. 1910.

Nr. 161 (3-3)

Direcțiunea.

„**ALBINA**“, institut de credit în Sibiu.

A XIV-a tragere la sorți publică

a scrisurilor fonciare de 5% ale *Institutului de credit și de economii „Albina“* a urmat în 3 Octombrie 1910 în prezența domnului notar public regeșe *Gavril Zăgoni* și a doi membri din direcțiune și doi membri ai comitetului de supraveghiere al institutului. S'au tras, în valoare totală de *Coroane 142,000* următorii numeri:

à K 500 Nr.: 60, 130, 153, 186, 188, 222, 233, 271, 298, 319, 338, 361, 385, 435, 452, 495

à K 1000 Nr.: 1, 17, 71, 100, 102, 128, 132, 162, 278, 287, 292, 313, 323, 336, 386, 387, 403, 430, 441, 454, 474, 479, 515, 545, 555, 604, 613, 621.

à K 2000 Nr.: 44, 59, 95, 167, 198, 238, 249, 279, 287, 308, 319, 325, 381, 398, 423, 437, 449, 470, 589, 609, 638, 682, 693, 743, 771, 806, 814, 871, 895, 915, 990, 1026, 1098, 1129, 1141, 1170, 1193, 1285, 1293, 1348, 1413, 1428, 1429, 1499, 1506, 1516, 1539, 1599, 1649, 1681, 1696, 1702, 1712.

Cu începere dela 1 Aprilie 1911 aceste scrisuri fonciare se răscumpără la *cassa institutului în Sibiu*, la *Filialele* sale în *Brașov*, *Lugos Medias* și *Murș Ogoșheiu*, la *Wechselstuben - Act'en - Gesellschaft „Mercur“*, și la *Wiener Filiale der Zinnostenská banka pro Cechy a Moravu în Viena*; la *Ungarische Escompte- und Wechsel-Bank* și la *Pester ungarische Commercial-Bank în Budapesta*, precum și la *Filiale der k. k. priv. oesterr. Credit Anstalt für Handel und Gewerbe în Triest*, în întreaga valoare nominală împreună cu interesele curente; însă se pot răscumpără și mai înainte oricând prin escomptare, sau se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei

Cu 1 Aprilie 1911 înceată interesele lor mai departe, și cupoanele de interese scadente mai târziu, dacă la prezentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eșite la sorți la tragerile de mai înainte nu s'au prezentat încă pentru răscumpărare următoarele:

à K 500 Nr.: 174 (din 1908), 415 (d. 1908).

à K 1000 Nr.: 86 (din 1906), 104, 240, 296, 378, 395, 397 (din 1907), 401 (din 1905).

à K 2000 Nr.: 15, 206, 207, 585 (din 1905), 672 (din 1906), 678, 960, 1122 (din 1908), 1208, 1322 (din 1907), 1349 (din 1906), 1350, 1372 (din 1908), 1408 (din 1907).

Sibiu, în 3 Octombrie 1910.

(167) 1-1

Direcțiunea.